

Til

Miljø og Fødevareklagenævnet

Via

Klageportalen

Danmarks Naturfredningsforenings klage til Miljø- og Fødevareklagenævnet over Sorø Kommunes Tilladelse til udledning af overløbsvand fra fælleskloak til Sorø Sø, Tuel Sø og Pedersborg sø samt Heglinge Å og Flomgrøften (kommunens j.nr 06.03.00-K09-2-24)

Sorø Kommune har den 25. august 2026 meddelt Sorø Spildevand A/S tilladelse til Udledning af opspædet spildevand via overløb CEFOOLC, ALFOOID, AOFOOFC, AQFOOEF, ABFOODE, ADFOOCE, BAFRENA fra kloakoplande i Sorø Kommunes spildevandsplan 2020 til Tuel Sø, Pedersborg Sø, Sorø sø, Heglinge Å og Flomgrøften.

Danmarks Naturfredningsforening og dens afdeling i Sorø har påklaget afgørelsen til Miljø- og Fødevareklagenævnet foreløbigt den 22. september 2026.

Foreningen skal hermed fremsende sine uddybende klagepunkter:

Tilladelsen er midlertidig og udløber den 31. december 2033. Overløbene er eksisterende og etableret i 1960'erne, hvor det ikke har været muligt at fremfinde en tilladelse.

Det fremgår af punkt 4.5 under Generelle forhold i afgørelsen at "Reduktion af overløb skal ske under hensyntagen til de gældende målsætninger i vandområdeplanerne og recipienternes kemiske og økologiske tilstand."

Recipienternes tilstand

Tuel Sø og Pedersborg Sø er i Dårlig økologisk tilstand, Sorø Sø i Moderat tilstand. Den kemiske tilstand i søerne er ikke-god.

Af afgørelsen fremgår: "Vandområdeplan 3 (2021-27, VP3) skal sikre, at der sker målopfyldelse i vandområderne. Konkret sikres dette ved, at der er udpeget specifikke tiltag, som skal udmøntes. Ved udledning af opspædet spildevand gælder

indsatsbekendtgørelsen⁷, bekendtgørelse om krav til udledning af visse forurenende stoffer til vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og havområder⁸ og bekendtgørelse om fastlæggelse af miljømål for vandløb, søer, overgangsvande, kystvande og grundvand⁹. Derfor skal det sikres at de gældende miljøkvalitetskrav er overholdt, at udledningen ikke forringer vandområdets tilstand og at udledningen ikke hindrer fremtidig målopfyldelse.

I VP3 fremgår relevante påvirkninger af vandkvaliteten som næringsstoffertilførsler af kvælstof og fosfor fra landbrug og spildevandspunktkilder, samt tilførsel af miljøfarlige forurenende stoffer fra punktkilder og diffuse kilder, herunder bl.a. spildevand og overfladeafstrømning.”

DN skal overordnet bemærke, at den gældende vandområdeplan med målsætninger og indsatser er Vandområdeplan 2021-27 (genbesøgt, VP3 II) og ikke som anført vandområdeplan 2021-27, VP3.

Dernæst fremgår det at søerne er omfattet af indsatser i den gældende VP3 II indsatsbekendtgørelse, hvor Pedersborg sø er sat til Sørestaurering i indeværende vandplanperiode, jf tabel 2 i bilag 2 til indsatsbekendtgørelsen. For Sorø Sø og Tuel Sø, som begge indgår i Tabel 8, gælder ifølge indsatsbekendtgørelsen, at ”De nødvendige foranstaltninger over for de regnbetingede overløb fra fælleskloakerede områder til vandforekomsterne angivet i tabel 7 og 8 skal være gennemført senest 22. december 2027.”

DN er derfor af den opfattelse, at kommunen ikke kan undlade at sætte ind overfor søens fosforbelastning, herunder fra overløbsbygværker, allersnarest mhp at alle nødvendige indsatser skal være besluttet og iværksat mhp opnåelse af søernes målbelastninger senest 22. december 2027.

Kommunen vurderer selv ”... at overløbsbygværkerne bidrager med en ikke uvæsentlig mængde af fosfor til Sorø Sø, Pedersborg Sø og Tuel Sø, (ca. 20-33 % af samlet fosforbelastning og ca. 33-50% af målbelastningen) men udgør kun 1-9 ‰ af belastningen i nedstrøms recipienter (Tystrup Sø, Bavelse Sø, Karrebæk Fjord). Overløbsbygværkerne i sig selv medfører dog ikke alene, at mål belastningen overskrides i recipienterne. Fjernelse af overløbsbygværkerne vil medføre at Sorø Sø og Tuel Sø reducerer sin fosfor tilførsel til under målbelastningen, mens for Pedersborg vil yderligere tiltag være nødvendige. Fosfor og kvælstof bidraget til recipienterne nedstrøms disse søer vurderes at være meget lille og mellem 1-9 ‰ af den samlede næringsstofftilførsel.”

Af tilladelsens Bilag 2 fremgår

Tabel 9 Nøgletal i relation til næringsstoffer for recipienterne. Tallene for baseline-, målbelastning og indsatsbehov er fra²⁰.

Recipienter	Stofparameter	Baselinebelastning 2027 [kg/år]	Målbelastning [kg/år]	Indsatsbehov [kg]	Belastning fra overløbsbygværker [kg/år]
Sorø Sø	Fosfor	246	225	22	65
Pedersborg Sø	Fosfor	279	181	98	46
Tuel Sø	Fosfor	603	458	145	211
Tystrup Sø	Fosfor	12.011	10.613	1.397	87
Bavelse Sø	Fosfor	15.047	9.288	5.759	87
Karrebæk Fjord	Fosfor	34.000	34.000	0	87
Karrebæk Fjord	Kvælstof	1.221.600	1.018.400	203.200	805

”Ud fra målbelastningen og belastningen fra overløbsbygværkerne kan det konstateres, at ingen af overløbsbygværkerne alene er til hindrer for en målopfyldelse. Sorø Sø og Tuel Sø er de eneste recipienter, der vil opnå målbelastningen såfremt bidraget fra overløbsbygværkerne fjernes.”

DN bemærker hertil, at såfremt der sættes effektivt ind overfor overløbsbygværkerne som forudsat i indsatsbekendtgørelsen vil Sorø Sø og Tuel Sø med stor sandsynlighed kunne opfylde deres fosformålsætning, mens Pedersborg Sø ville tage et gevaldigt skridt – nær en halvering af den nødvendige fosforindsats, som jo er forudsætningen for at kunne iværksætte meningsfyldte yderligere sørestaureringsindsatser.

Det er således DNs konklusion, at Sorø Kommune er forpligtet til at iværksætte de nødvendige tiltag, som fremgår af indsatsbekendtgørelsen for de 3 søer og at gøre det indenfor den fastsatte tidsfrist på 22. december 2027. Henvisning til at der er tale om gamle bygværker fra 1960erne og at situationen siden da ikke har ændret sig holder naturligvis ikke ved en fornyet tilladelse, og er i øvrigt heller næppe sandfærdig, idet såvel byudvikling i oplandet som udviklingen i nedbørsmønstre har ændret sig markant siden da. Kommunen kan heller ikke henvise til en spildevandsplan, der rummer andre tidsfrister, konkret som i den aktuelle afgørelse 2033, idet vandområdeplanernes indsatser klart overtrumfer spildevandsplanernes tidshorisonter.

Miljøfarlige stoffer

Tabel 6 fra Bilag 2 viser kendte overskridelser af miljøkvalitetskrav (MKK) i søerne, nyere data fra 2020-2022 viser samme billede

Tabel 6: Nyeste målinger for recipienterne.

Stedtekst	Dato	Undersøgelsestype	Stofparameter	Enhed	Resultat	MKK (enhed)	Overskredet
PEDERSBORG SØ AMT ST 1	05-11-2014	MFS sediment, Sø	Antracen	mg/kg TS	0,079	0,05	Ja
SORØ SØ ST.1, HOVEDSTATIONEN	23-10-2017	MFS sediment, Sø	Antracen	mg/kg TS	0,031	0,02	Ja
PEDERSBORG SØ AMT ST 1	05-11-2014	MFS sediment, Sø	Benz[a]pyren	mg/kg TS	0,2	0,01	Ja
SORØ SØ ST.1, HOVEDSTATIONEN	23-10-2017	MFS sediment, Sø	Benz[a]pyren	mg/kg TS	0,2	0,01	Ja
TUEL SØ ST.1,HOVEDSTATION	23-11-2021	MFS sediment, Sø	Benz[a]pyren	mg/kg TS	0,042	0,01	Ja
Sorø Sø, hele søen	22-09-2017	MFS biota, fisk, Sø	Kviksølv	µg/kg VV	60	20	Ja
Sorø Sø, hele søen	22-09-2017	MFS biota, fisk, Sø	Kviksølv	µg/kg VV	65	20	Ja
Sorø Sø, hele søen	22-09-2017	MFS biota, fisk, Sø	Kviksølv	µg/kg VV	70	20	Ja
Sorø Sø, hele søen	22-09-2017	MFS biota, fisk, Sø	Kviksølv	µg/kg VV	71	20	Ja
Sorø Sø, hele søen	22-09-2017	MFS biota, fisk, Sø	Kviksølv	µg/kg VV	47	20	Ja
Tuel Sø – Hele søen	12-09-2021	MFS biota, fisk, Sø	Kviksølv	µg/kg VV	48,3	20	Ja
PEDERSBORG SØ AMT ST 1	05-11-2014	MFS sediment, Sø	Kviksølv	mg/kg TS	0,13	0,02	Ja
TUEL SØ ST.1,HOVEDSTATION	15-10-2015	MFS sediment, Sø	Kviksølv	mg/kg TS	0,058	0,02	Ja

I bilaget anføres: ”Da der er tale om udledning af almindeligt belastet fællesvand kan der som udgangspunkt ikke udlægges blandingszoner.”

DN anser ikke den tolkning for at have noget legalt ophæng, men mener tværtimod, at såfremt en udledning ikke kan overholde gældende MKK selv ved anvendelse af BAT, da skal udledningen enten reduceres, evt. forbydes, eller der kan udlægges en blandingszone efter de præcise forudsætninger, der fremgår af Vandrammedirektivets regelsæt.

I det aktuelle tilfælde ses der ikke nogen data for søvandets indhold af miljøfarlige stoffer, men kun for indholdet i sediment og biota, hvilket komplicerer udlæg af en blandingszone. Hertil kommer at udledningstilladelsen er givet uden kendskab til indholdet i det vand der tillades udledt. Der eksisterer typetal fra 2022 for de anførte problemstoffer i overløb fra fælleskloakerede områder (Typetal Antracen 0,014 µg/l, Benz(a)pyren 0,012 µg/l, kviksølv 0,050 µg/l), men det vil næppe være meningsfyldt at sammenholde dem med søvandskoncentrationer mhp at vurdere overholdelse af MKK eftersom de 3 stoffer typisk vil havne i sediment og biota og opkoncentreres der.

Igen i det aktuelle tilfælde er der konstateret overskridelser af MKK i sediment for antracen og benz(a)pyren. Det bør føre til ophør eller begrænsning af overløbene, der sikrer at der ikke fremover er risiko for at udledningerne i sig selv eller kumulativt hindrer målopfyldelse.

Det er derudover en forudsætning for at benytte sig af retningslinjerne om repræsentative målepunkter og af bagatelgrænserne i FAQ43-vejledningen, som det er gjort i den aktuelle tilladelse, at der faktisk er udlagt en blandingszone. Den anvendte FAQ43 er i øvrigt dagen efter meddelelsen af kommunens tilladelse trukket tilbage til fornyet revision eftersom den ikke anses for lovmedholdelig efter flere ankenævnsafgørelser.

I lyset af at kommunen naturligvis har været nødt til at træffe sin afgørelse på det eksisterende regelgrundlag skal DN derfor anmode klagenævnet om at behandle tilladelsens håndtering af miljøfarlige stoffer ud fra den linje klagenævnet hidtil har lagt.

Med venlig hilsen

Henning Mørk Jørgensen

Havbiolog og vandpolitisk rådgiver i DN Sekretariatet

hmj@dn.dk 31193235